

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 223/04-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. októbra 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Jozefa Šlosára, V. S., zastúpeného advokátkou JUDr. D. T., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom v Poprade v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95), a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Jozefa Šlosára na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom v Poprade v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu v Poprade **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) konal bez zbytočných prietáhov.

3. Jozefovi Šlosárovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Poprade p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Poprade je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátke JUDr. D. T., B. vo výške 11 115 Sk (slovom jedenásťtisícstopätnásť slovenských korún) na jej účet do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti Jozefa Šlosára n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2004 doručená s'ťažnosť Jozefa Šlosára, V. S. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. T., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom v Poprade (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95).

Porušenie svojich práv vidí s'ťažovateľ v nasledovnom, ním opísanom skutkovom stave.

Predmetom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 423/95, ako aj sp. zn. 9 C 248/98 je „*návrh na náhradu škody a s'ťaženie spoločenského uplatnenia*“ v súvislosti s úrazom, ktorý s'ťažovateľ utrpel 29. júna 1994. Účastníkmi konania boli najskôr rodičia ako zákonní zástupcovia s'ťažovateľa a návrh smeroval proti odporcovi R. G., P., (ďalej len „odporca“), za účasti vedľajšieho účastníka Slovenskej poisťovne,

odštepného závodu Košice, pobočky Poprad (ďalej len „poisťovňa“). Následne po dovŕšení plnoletosti sťažovateľa sa tento stal účastníkom konania na strane aktívne legitimovaného. Návrh bol podaný 19. apríla 1995 pôvodne ako návrh na vydanie platobného rozkazu v sume 61 547 Sk a 77 388 Sk.

Po viacerých úkonoch vykonaných okresným súdom v predmetnej veci vedenej pod sp. zn. 14 C 423/95 (dve pojednávania, ustanovenie opatrovníka odporcovi) sťažovateľ doplnil návrh podaním z 13. novembra 1997 a rozšíril ho podaním z 9. januára 1998.

Sťažovateľ uvádza, že ďalšie pojednávanie vo veci okresný súd uskutočnil až takmer po dva a pol roku po predchádzajúcom pojednávaní a že nebolo vykonané žiadne dokazovanie.

Sťažovateľ opätovne 9. marca 1998 k sp. zn. 14 C 423/95 upresnil návrh s tým, že žiadal vyplatiť 3 681 259 Sk z titulu odškodnenia za úraz a sťaženie spoločenského uplatnenia.

Podľa sťažovateľa okresný súd toto jeho podanie kvalifikoval ako nový návrh a bola mu pridelená aj nová spisová značka, a to 9 C 248/98. V súvislosti s uvedeným sťažovateľ namieta tento postup súdu a chápe ho ako pochybenie z jeho strany, pretože podľa neho má jeden a ten istý návrh týkajúci sa tých istých účastníkov dve čísla konania. Vo veci sa uskutočnilo niekoľko pojednávaní a bolo nariadené znalecké dokazovanie. Vec ani po deviatich rokoch zatiaľ nie je právoplatne skončená.

Sťažovateľ v tejto súvislosti žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95), prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 500 000 Sk a náhradu trov jeho právneho zastúpenia vo výške 11 115 Sk.

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že už deväť rokov žije v právnej neistote ohľadne rozhodnutia o svojom existenčnom nároku a je reálny predpoklad, že tento stav bude pretrvávať.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval 7. júla 2004 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a prijal ju na ďalšie konanie uznesením č. k. III. ÚS 223/04-8.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Preto ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, lebo vzhľadom na charakter veci, kde je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom doručeným ústavnému súdu 31. augusta 2004. Po podrobnom opísaní skutkového stavu vo veci sa dotkol aj skutočností uvádzaných sťažovateľom v sťažnosti, pričom konštatoval, že dĺžka konania napriek skutočnosti, že konanie prebieha už 9 rokov, zodpovedá konkrétnym podmienkam prípadu. Poukázal na to, že aj keď prejednávaná vec sa po právnej stránke nejaví mimoriadne zložitou, jej náročnosť je ovplyvnená rozsahom dokazovania, predovšetkým znaleckého, pre ustálenie skutkového stavu a uvedená záležitosť ovplyvňuje celkovú dĺžku konania. Z uvedených dôvodov predseda okresného súdu žiadal, aby ústavný súd vzal uvedené skutočnosti do úvahy a nepriznal sťažovateľovi primerané zadosťučinenie, lebo k zavinenému prieťahu v konaní zo strany okresného súdu podľa jeho názoru nedošlo.

II.

Zo spisovej dokumentácie predloženej ústavnému súdu sťažovateľom, vyjadrenia predsedu okresného súdu a hlavne spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) vyplynulo nasledovné.

Rodičia v tom čase maloletého sťažovateľa, ako jeho zákonní zástupcovia podali 19. apríla 1995 okresnému súdu pôvodne návrh na vydanie platobného rozkazu v sume 61 547 Sk a 77 388 Sk voči odporcovi. Dôvodom podania žalobného návrhu bola ujma na zdraví sťažovateľa s trvalými následkami spôsobená pri dopravnej nehode zavinenej odporcom. V právoplatne ukončenom trestnom konaní v roku 1995 bol odporca uznaný vinným za ublíženie na zdraví sťažovateľa, pričom zákonní zástupcovia s náhradou škody v súvislosti s úrazom ich syna boli odkázaní na občianskoprávne konanie. Predmetná vec bola zaevidovaná na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 423/95.

Listom z 24. apríla 1995 okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie odporcovi. Odporca listom z 3. mája 1995 odmietol plniť sťažovateľovi z titulu náhrady škody na zdraví s tým, že túto povinnosť má plniť poisťovňa.

V období od 8. mája 1995 až do 18. septembra 1996 okresný súd vykonával úkony nevyhnutné pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľa. Tieto spočívali v doručovaní vyjadrenia odporcu sťažovateľovi (listom z 8. mája 1995), nariadení pojednávania a pojednávaní vo veci (5. júna 1995), zisťovaní pobytu odporcu v zahraničí prostredníctvom Mestskej polície mesta Poprad (listom z 9. júna 1995), prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v Poprade (listom z 22. júna 1995, ako aj urgenciou z 20. júla 1995), v zisťovaní doby ukončenia pracovného pomeru odporcu u jeho zamestnávateľa Tatravagónky, a. s., Poprad (listom z 2. augusta 1995), opätovnom dožiadaní Mestskej polície mesta Poprad o zistenie predpokladanej doby pobytu odporcu v zahraničí (listom zo 17. augusta 1995), ustanovení matky odporcu za jeho opatrovníka uznesením sp. zn. 14 C 423/95 zo 7. septembra 1995, v pojednávaní vo veci 25. októbra 1995, ktoré po výsluchu účastníkov konania okresný súd odročil na neurčito za účelom ďalšieho

dokazovania (okresný súd uložil sťažovateľovi predložiť zoznam svedkov na preukázanie nákladov a presný sumár uplatňovaných nárokov, opatrovníčke uložil povinnosť oznámiť výšku úhrady sťažovateľovi), v povolení vstupu poisťovne ako vedľajšieho účastníka do konania na strane odporcu, vo vyžiadaní oznámenia výšky plnenia sťažovateľovi zo strany vedľajšieho účastníka (listom zo 16. apríla 1996 a urgenciami z 27. mája 1996, 20. júna 1996, 16. júla 1996, 20. augusta 1996, 18. septembra 1996 a pod hrozbou pokuty aj 15. októbra 1996, 11. novembra 1996, prostredníctvom riaditeľa poisťovne listom z 18. decembra 1996), vo vyžiadaní oznámenia o výške plnenia poisťovne aj zo strany sťažovateľa (listom z 18. septembra 1996). Sťažovateľ okresnému súdu 4. októbra 1996 oznámil výšku zálohy, ktorú k tomuto dňu uhradila sťažovateľovi poisťovňa.

Hoci poisťovňa priebežne uhrádzala sťažovateľovi z vyššie uvedeného titulu finančné čiastky (k 13. novembru 1997 táto suma predstavovala 120 000 Sk), z dôvodu závažnosti úrazového stavu sťažovateľa vyžadujúceho niekoľko operačných zákrokov, liečbu v Českej republike a mimoriadne výdavky rodičov s tým súvisiace zostávali sťažovateľovi náklady nepokryté poisťným plnením. Preto v priebehu súdneho konania počas roku 1997 sťažovateľ viackrát (9. júla 1997, 13. novembra 1997) dopĺňal návrh vo veci odškodnenia za úraz, upresňoval výšku škody, ktorá podľa sťažovateľa stále narastala (o cestovné, stratu času, stratu na zárobku otca maloletého sťažovateľa, príplatok na stravu). Dňa 9. januára 1998 sťažovateľ rozšíril návrh o nárok vyplývajúci zo sťaženia spoločenského uplatnenia.

Dňa 29. januára 1998 bola okresnému súdu zo strany poisťovne doručená špecifikácia nárokov poškodeného sťažovateľa s uvedením doterajšieho plnenia.

Následne okresný súd vytýčil vo veci pojednávanie na 6. marec 1998. Toto pojednávanie bolo po výsluchu účastníkov odročené na neurčito za účelom odstránenia procesných väd v aktívnej legitímácii zastúpení dieťaťa, ako aj odstránenia procesnej vady riadneho návrhu.

Dňa 9. marca 1998 sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh vo veci odškodnenia za úraz z 29. júna 1994 vo výške 3 681 259 Sk zostávajúcej k úhrade. Okresný súd doterajší spis previedol do registra „C“ pridelil tomuto návrhu sp. zn. 9 C 248/98.

Listom z 26. júna 1998 okresný súd zaslal vyššie uvedený návrh na vyjadrenie poisťovni a po opakovanom neúspešnom doručovaní tohto návrhu odporcovi ho okresný súd listom z 12. augusta 1998 zaslal odporcovej matke, ktorú zároveň požiadal o oznámenie presnej adresy syna v zahraničí. Keďže táto bola nečinná, okresný súd opätovne listom z 12. októbra 1998 urgoval matku odporcu, aby splnila uloženú povinnosť.

Okresný súd 23. februára 1999 vytýčil pojednávanie na 29. marec 1999. Na tomto pojednávaní boli bližšie špecifikované niektoré nároky sťažovateľa. Pojednávanie bolo uznesením odročené na 29. apríl 1999 za účelom presnej špecifikácie ďalších nárokov sťažovateľa, ktorý dovŕšením plnoletosti sa stal účastníkom predmetného konania ako navrhovateľ v 3. rade.

V nasledujúcom období okresný súd vo veci pojednával (29. apríla 1999), vyzval sťažovateľa na spresnenie nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a listom z 21. mája 1999 urgoval jeho odpoveď, listom z 18. augusta 1999 požiadal SAD Poprad o zaslanie správy o cene lístkov na trati Veľký Slavkov - Starý Smokovec, Slovenské liečebné kúpele, a. s., Rajecké Teplice, o zaslanie potvrdenia, že sťažovateľ bol v ich zariadení liečený a že sa na liečenie dostavil bez poskytnutia bezplatnej zdravotníckej prepravy, vyzval sťažovateľa na predloženie lekárskeho posudku o odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia od ošetrojúceho lekára a potvrdenia o zaplatení nákladov v prospech tety E. M. za opateru počas liečenia v Prahe, vyzval Súkromnú obchodnú akadémiu v Spišskej Teplici na oznámenie dôvodov prestúpenia sťažovateľa na Obchodnú akadémiu v Prešove, v priebehu septembra 1999 mu boli doručované oznámenia od vyššie uvedených subjektov, listom z 12. novembra 1999 vyzval zákonného zástupcu (otca) sťažovateľa na zaslanie posudku o odškodnení bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia.

Dňa 17. novembra 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie poisťovne k trvalým následkom úrazu sťažovateľa a jej oznámenie, že považuje túto poisťnú udalosť za definitívne vybavenú, pričom nie je oprávnená plniť nad rámec poisťných podmienok.

Dňa 16. mája 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 3. júl 2000, ktoré po výsluchu účastníkov konania bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania znalcom z odboru traumatológie.

Listom zo 16. augusta 2000 okresný súd vyzval Nemocnicu s poliklinikou v Poprade na oznámenie stanoviska, v akom čase bol sťažovateľ hospitalizovaný a či je pravdou, že mu hrozila amputácia nohy, Stomatologickú kliniku Fakultnej nemocnice v Košiciach na oznámenie stanoviska, v akom čase bol sťažovateľ v zariadení hospitalizovaný a či išlo o ochorenie, ktoré súvisí s úrazom sťažovateľa, Základnú školu vo Veľkom Slavkove na zaslanie stanoviska o študijných výsledkoch sťažovateľa. Listom zo 17. augusta 2000 vyzval Slovenské liečebné kúpele, a. s., Rajecké Teplice na oznámenie, aký bol zdravotný stav sťažovateľa počas liečenia, či jeho zdravotný stav mu dovoľoval cestovať na liečenie a späť domov verejnou hromadnou dopravou alebo bola potrebná sanitka a či jeho liečenie bolo v príčinnej súvislosti s úrazom, ktorý sťažovateľ utrpel pri dopravnej nehode, taktiež vyzval Súkromnú obchodnú akadémiu v Spišskej Teplici a Obchodnú akadémiu v Prešove na oznámenie študijných výsledkov sťažovateľa. Listom z 22. augusta 2000 okresný súd požiadal Obvodný súd Praha 5 o vykonanie výsluchu svedkyne E. M.

Okresnému súdu bolo 28. augusta 2000 doručené vyjadrenie Nemocnice s poliklinikou v Poprade vo veci úrazu sťažovateľa, 31. augusta 2000 vyjadrenie Obchodnej akadémie v Prešove, 4. septembra 2000 vyjadrenie Stomatologickej kliniky Fakultnej nemocnice v Košiciach, ako aj vyjadrenie Slovenských liečebných kúpeľov, a. s., Rajecké Teplice. Dňa 16. októbra 2000 bol okresnému súdu doručený protokol z výsluchu svedkyne E. M. vykonaného na základe jeho dožiadania.

Okresný súd uznesením zo 17. októbra 2000 nariadil dokazovanie znalcom MUDr. M. K. Po urgencii zo 16. mája 2001 znalec vypracoval znalecký posudok a odovzdal

ho okresnému súdu 5. júna 2001. Jeho obsah potvrdil skutočnosť, že sťažovateľ utrpel v dôsledku úrazu ťažké poranenia, ktoré sa komplikovane a zdlhávo hojili, jednoznačne s trvalými následkami. Vzhľadom na tieto skutočnosti znalec v znaleckom posudku odporúčal zvýšiť úhrnú hodnotu jedného bodu niekoľkonásobne, o čom môže rozhodnúť len súd.

Dňa 6. novembra 2001 rodičia sťažovateľa ako navrhovatelia v 1. a 2. rade si osobne prevzali znalecký posudok za účelom vyjadrenia k nemu.

Dňa 14. januára 2002 okresný súd nariadil vo veci pojednávanie na 1. február 2002, ktoré bolo odročené z dôvodu neprítomnosti opatrovníčky odporcu a súdneho znalca, u ktorých nebolo doručenie riadne vykázané. Aj pojednávanie 11. marca 2002 po výsluchu navrhovateľov a vedľajšieho účastníka bolo odročené za účelom opätovného predvolania súdneho znalca a opatrovníčky odporcu.

Listom zo 17. júna 2002 okresný súd vyzval súdneho znalca na ozrejmenie náhrady uplatneného nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia. Listami z 30. septembra 2002 a zo 17. decembra 2002 vyzval Obchodnú akadémiu v Prešove na podanie správy o tom, či sťažovateľ pokračuje v štúdiu, alebo ho prerušil.

Okresný súd listom z 1. apríla 2003 vyzval súdneho znalca na doplnenie znaleckého posudku v zmysle bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia. Listom z 28. júna 2003 vyzval poisťovňu na upresnenie svojho obchodného názvu ako vedľajšieho účastníka v predmetnom spore (v súčasnosti už Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.) a listom z 1. októbra 2003 ju požiadal o oznámenie, či plnenie poisťného bolo v doterajších intenciách alebo bolo sťažovateľovi poskytnuté ďalšie plnenie.

Dňa 19. apríla 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 21. máj 2004, ktoré bolo po výsluchu prítomných účastníkov odročené za účelom doplnenia znaleckého dokazovania. Ostatným úkonom okresného súdu v predmetnej veci bolo požiadanie znalca 13. júla 2004 o zodpovedanie otázok právneho zástupcu poisťovne.

Listom z 8. novembra 2000 sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorá bola odstúpená na vybavenie predsedovi okresného súdu. Listom z 25. januára 2001 reagoval predseda okresného súdu v tom zmysle, že nezistil v predmetnom konaní také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali dôvodnosti sťažovateľovej sťažnosti. Ďalšiu sťažnosť zo 6. februára 2001 už Krajský súd v Prešove považoval za dôvodnú, k náprave však podľa sťažovateľa nedošlo.

Podaním sťažnosti na zbytočné prietahy v konaní pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavnému súdu sťažovateľ vyčerpal iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje, tak ako to vyžaduje § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého má každý právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj vyslovenia porušenia svojho práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prerokovanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní, či v označenom súdnom konaní došlo k zbytočným prier'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadnil tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. II. ÚS 813/00).

Z hľadiska prvého kritéria, či išlo o zložitú vec po právnej a skutkovej stránke, ústavný súd vychádzajúc z uvedených okolností prípadu konštatuje, že spor o náhradu škody a náhradu za s'ťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s úrazom možno považovať za zložitú vec skôr skutkovo ako právne, kladúcu predovšetkým značné nároky na dokazovanie vedúce k objektívnemu zisťovaniu skutkového stavu veci. V okolnostiach prípadu ústavný súd zistil, že pretrvávajúcim problémom celého doterajšieho konania bolo ustálenie výšky škody a náhrady za s'ťaženie spoločenského uplatnenia s'ťažovateľa. Viacerým navrhovaným zmenám zo strany právnych zástupcov s'ťažovateľa, dotýkajúcich sa práve výšky týchto nárokov, sa musel okresný súd prispôsobovať a adekvátne na túto skutočnosť procesne reagovať, pričom táto predstavuje faktickú zložitost' veci pojednávanej pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) a mala tiež rozhodujúci vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Ústavný súd uvedenú skutočnosť zobral do úvahy nespúšťajúc ale zo zreteľa, že postup súdu, ktorým reaguje na zmenenú situáciu v rozšírení s'ťažovateľom uplatňovaných nárokov, musí byť takisto pozbavený zbytočných prier'ahov. V súvislosti s takouto faktickou zložitost'ou veci bolo tiež potrebné, aby okresný súd priebežne žiadal poisťovňu ako vedľajšieho účastníka v konaní o oznamovanie výšky poisťného plnenia v prospech s'ťažovateľa.

Pokiaľ ide o správanie s'ťažovateľa ako účastníka konania v preskúmvanej veci, ústavný súd pripúšťa, že s'ťažovateľom a jeho zákonnými zástupcami opakovane dopĺňané požiadavky ohľadne výšky škody a rozšírenia návrhu o nárok za s'ťaženie spoločenského uplatnenia mohli vplývať na priebeh a dĺžku predmetného konania. Vzhľadom na povahu veci a zdravotný stav s'ťažovateľa a charakter jeho trvalých následkov v dôsledku úrazu bolo z ich strany potrebné aktívne reagovať na takúto situáciu návrhmi na rozšírenie pôvodného návrhu. Podľa právneho názoru ústavného súdu vysloveného v skorších rozhodnutiach

využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (I. ÚS 31/01).

Tretím hodnotiacim kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťuje, či došlo k namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľa, je správanie (postup) samotného súdu.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 57/00, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02).

Ako už bolo spomenuté, faktická zložitosť veci spočívala v meniacej sa výške škody a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v súvislosti s úrazom sťažovateľa (navrhovaných sťažovateľom), ustálenie ktorých ale predstavuje jednu z podmienok ďalšieho konania a rozhodnutia vo veci samej.

Odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa prostredníctvom rozhodnutia o jeho návrhu na náhradu škody a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zásadne bráni skutočnosť, ktorá nemôže ísť na ťarchu súdu, a tou je stále meniaci sa výška uplatňovaného nároku zo strany sťažovateľa. V tomto kontexte sa napriek už deväť rokov trvajúcemu súdnemu konaniu vedenému na okresnom súde obdobia medzi jednotlivými jeho úkonmi (až na tie, počas ktorých bol súd úplne nečinný) nejavia ústavnému súdu ako zbytočný prietah v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože v priebehu konania bolo nevyhnutné pojednávania odročovať za účelom vykonania dôkazov, hlavne listinami. Za nečinnosť nemožno považovať ani skutočnosť, že okresný súd bol nútený viackrát pojednávania odročiť pre neprítomnosť opatrovníčky odporcu a znalca (aj keď v jeho prípade ospravedlnenú). V tejto súvislosti ústavný súd už judikoval: „Dĺžku trvania súdneho

konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/02).

Z konkrétnych okolností daného prípadu vyplýva, že okresný súd musel v predmetnom konaní vykonať potrebné listinné dôkazy a zabezpečiť výsluch svedkov, a tým ustáliť skutkový a právny stav tak, aby z neho znalec mohol pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzať. Ústavný súd v tejto súvislosti už judikoval, že „záujem na hospodárnosti a rýchlosti konania nemožno presadzovať na úkor zákonnosti a spravodlivosti rozhodnutia“ (III. ÚS 111/01).

Napriek vyššie uvedeným skutočnostiam ústavný súd zistil v postupe okresného súdu v konaní sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) obdobia poznamenané úplnou nečinnosťou. Išlo o obdobie od 17. novembra 1999 do 16. mája 2000 (v rozsahu 6 mesiacov), od 17. decembra 2002 do 1. apríla 2003 (v rozsahu 4 mesiacov, pretože prietahu predchádzal jednoduchý úkon) a od 1. októbra 2003 do 19. apríla 2004 (v rozsahu 6 mesiacov), počas ktorých bol okresný súd v uvedenej veci úplne nečinný a ktoré podľa názoru ústavného súdu treba považovať za zbytočný prietah spolu v trvaní 16 mesiacov, ktorým došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pri posudzovaní tohto obdobia ústavný súd zobral do úvahy svoju predošlú judikaturu, v súlade s ktorou obdobie poznamenané nečinnosťou všeobecného súdu, keď jeho konaniu nebráni žiadna zákonná prekážka, ústavný súd posudzuje ako zbytočný prietah v konaní (napr. II. ÚS 3/00).

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3

ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 248/98 (14 C 423/95) konal bez zbytočných prietáhov. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľ žiada primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500 000 Sk. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje tým, že prietahy v konaní mu spôsobujú psychickú ujmu, pocity neistoty a obáv, že tento stav bude pretrvávajúť.

Pri určovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru však nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci ústavného súdu. V dôsledku toho bolo potrebné rozhodnúť aj o primeranom finančnom zadosťučinení. Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu, na rozsah

zbytočných priesťahov v jej rámci, zohľadňujúc tiež charakter súdneho konania a mimoriadne citlivú povahu sporu, ktorou je ujma na zdraví s ťažkými trvalými následkami v dôsledku úrazu zavineného cudzou osobou, možno sumu 25 000 Sk považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľom požadovanú výšku primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd považuje v okolnostiach prípadu za neprimeranú.

VI.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť trovy konania jeho právnej zástupkyňi za dva právne úkony s 19 % DPH vo výške 11 115 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnou zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto je potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava vecí, podanie vo veci samej a odpoveď na výzvu 4 534 Sk za každý úkon podľa ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 9 068 Sk. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, podľa § 22 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. ústavný súd rozhodol o zvýšení uvedenej odmeny o daň z pridanej hodnoty vo výške 19 %, čo predstavuje 1 775 Sk, ako aj o priznaní výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. trikrát 136 Sk, t. j. trovy konania predstavujú celkom 11 115 Sk.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2004